

۱- استفاده از الفاظ و و ایهام و استعاره در تعریف جایز نیست و تعریف غیر واضح می شود.

۲- نوع تعاریف زیر را معین کنید.

الف) عنقا: سیمرغ

ب) گاز: اکسیژن، هیدروژن، دی اکسید کربن و مانند آن را گاز گویند.

ج) مثلث: شکل دارای مجموعه زوایای داخلی ۱۸۰ درجه.

۳- اشکال تعاریف زیر را بیان کنید.

الف) سلامتی: فقدان بیماری (بیماری: فقدان سلامتی)

ب) بلبل: پرنده خوش آواز

ج) انسان: حیوان شهر نشین

۴- ما در یک تعریف از مفاهیم ... شروع کرده و سپس مفهوم ... را بیان می‌کنیم و تعریف درخت به جسم نامی میوه‌دار، کدام یک از شرایط تعریف را دارا نیست؟

۵- تعریف «آتش» به «عنصری شبیه به نفس انسان» و تعریف «قدیم»، «به چیزی که حادث نباشد» و تعریف «شیعه» به «مسلمانی که قائل به دوازده امام باشد» به ترتیب، کدام شرایط تعریف را ندارند؟

۶- «تعریف نرده: به تارمی» شرط ... را ندارد و تعریف دانشگاه به مرکزی که مدرک علمی اعطا می‌کند، تعریفی ... و در تعریف باید از واژه‌های ... استفاده کنیم.

۷- تعیین کنید در تعریف زیر، کدام یک از شرایط تعریف صحیح لحاظ شده است؟

«علم منطق: علمی است که به چگونگی تفکر و تأمل در ذهن انسان می‌پردازد.»

۸- تعریف «سخن چین به واشی» و «عطر به ماده‌ای خوشبو» به ترتیب کدام یک از شرایط تعریف رعایت نشده است؟

۹- جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

از شرایط تعریف آن است که تعریف باید تمامی مصادیق آن مفهوم را دربرگیرد و به اصطلاح..... آن باشد.

۱۰- اشکالات تعریف های زیر را بنویسید.

الف) خورشید: سکه طلايي آسمان

ب) مثلث: شکلی با سه ضلع مساوی

ج) حرکت یعنی عدم سکون و عدم سکون یعنی حرکت

د) قلب: عضو مفید بدن

۱۱- تعریف «لوزی به شکلی با چهار ضلع که دو به دو موازی هستند» کدام یک از شرایط تعریف صحیح را ندارد؟

۱۲- اگر بین تعریف و مصادیق مفهوم تعریف شده رابطه عموم و خصوص من وجه برقرار باشد، تعریف ...

۱۳- به ترتیب در تعریف هر یک از موارد زیر کدام شرایط تعریف رعایت نشده است؟

- رنگین کمان: قوس قزح

- مسجد: بنایی که دین داران برای عبادت وارد آن می‌شوند.

۱۴- رعایت نکردن کدام یک از شرایط تعریف ممکن است سبب به اشتباه افتادن مخاطب گردد؟

۱۵- اینکه مصادیق دو مفهوم باید متساوی باشند، برای فراهم کردن کدام شرط تعریف صحیح است؟

۱۶- اشکال چند مورد از تعاریف زیر، صرفاً «مانع نبودن» است؟

الف) مثلث قائم الزاویه، مثلثی است که یکی از زاویه‌های آن قائمه باشد.

ب) عصبانیت یک هیجان درونی است و بر اساس دیدن وقایع و یا مرور خاطرات پیش می‌آید و معمولاً باعث رفتار بیرونی هم می‌شود.

ج) مقصود از روح، امری مجرد است که با قوای ادراکی درونی قابل دریافت است و مختص عالم امر است، نه عالم خلق؛ چرا که خداوند فرموده است: قل الروح من أمر ربی.

د) مقصود از کتاب، مجموعه کاغذهایی است که در میان دو جلد، کنار هم قرار گرفته است؛ مانند کتاب منطق متوسطه دوم.

۱۷- در کدام یک از تعاریف زیر شرط یکسانی از شرایط تعریف درست رعایت نشده است؟

الف) کور: فردی که قوه بینایی ندارد.

ب) خورشید: سکه طلایی آسمان

ج) انسان: حیوان راست قامت

د) امتداد: بعد معذور در اجسام

۱۸- هریک از مفاهیم زیر را با ذکر مثالی توضیح دهید.

الف) تعریف از طریق ذکر مصادیق

ب) تعریف مفهومی

ج) جامع بودن

د) مغالطه نگارشی کلمات

۱۹- اشکال تعاریف زیر را با ذکر دلیل مشخص کنید و مورد "الف" و "د" را تصحیح کنید.

الف) مثلث = شکلی که سه ضلع مساوی دارد.

ب) زمان = امری که با ساعت که همان ابزار اندازه‌گیری زمان است، سنجیده می‌شود.

ج) رنگین کمان = قوس قزح

د) درخت = چیزی که می‌روید.

۲۰- اگر تعریفی «جامع باشد ولی مانع نباشد یا اینکه نه جامع باشد نه مانع» نسبت میان مفهوم مورد تعریف و تعریف به ترتیب چگونه خواهد بود؟

سوال ۱
مبهم - نامانوس.

سوال ۲
الف) تعریف لغوی ب) تعریف از طریق ذکر مصادیق ج) تعریف مفهومی

سوال ۳
الف) دوری است ب) مانع نیست ج) جامع نیست

سوال ۴
ما در یک تعریف از مفاهیم عام شروع کرده و سپس مفهوم خاص را بیان می‌کنیم، تعریف درخت به جسم نامی میوه‌دار تعریفی مانع نیست زیرا که مانع ورود افراد غیرمرتبط نمی‌شود و جامع هم نیست.

سوال ۵
تشبیه آتش به نفس انسان، تعریفی «واضح نیست» و تعریف قدیم به چیزی که حادث نباشد یک «تعریف دوری است»، چرا که چیزی که حادث نیست قدیم است، پس قدیم را با استفاده از خودش تعریف کرده‌ایم و در تعریف شیعه، تعریف شامل شیعیانی که به کمتر از ۱۲ امام قائل هستند نمی‌شوند و شرط «جامع بودن» را ندارد.

سوال ۶
در تعریف باید از واژه‌های آشنا برای شنونده که «روشن‌تر» و شناخته‌شده‌تر است استفاده شود. استفاده از تارمی در تعریف نرده شرط «واضح بودن» را ندارد و تعریف دانشگاه به مرکزی که مدرک علمی اعطا می‌کند «مانع» نیست؛ زیرا شامل هر مرکزی که مدرک علمی اعطا می‌کند می‌شود و در ضمن همه خصوصیات دانشگاه در تعریف گنجانده نشده است، پس «جامع» هم نیست.

سوال ۷
«واضح بودن» در تعریف؛ یعنی آنکه باید از واژه‌های آشنا برای شنونده استفاده شود، تا واضح و قابل فهم باشد و نباید از واژه‌هایی استفاده کنیم که درک آن‌ها برای شنونده دشوارترند و یا وی را به اشتباه می‌اندازد؛ به این ترتیب، تعریف مذکور در صورت سؤال از میان شرایط برشمرده شده تنها از شرط «واضح بودن» برخوردار است.

سوال ۸
تعریف اول «واضح نیست» و تعریف دوم به غیر از عطر شامل هر ماده خوشبوی دیگری هم می‌شود پس «مانع نیست».

سوال ۹
جامع

سوال ۱۰
الف) واضح نیست. ب) جامع نیست ج) دوری است. د) مانع نیست

سوال ۱۱
تعریف باید تنها بر مصادیق آن مفهوم صدق کند بر مصادیق مفاهیم دیگر صدق نکند و در اصطلاح «مانع اغیار» باشد؛ تعریف لوزی فقط بر لوزی صدق نمی‌کند؛ بلکه مستطیل و مربع را هم شامل می‌شود.

سوال ۱۲

زمانی که تعریف با مصادیق مفهوم تعریف شده رابطه عموم و خصوص من وجه دارد، تنها بعضی از مصادیق آن را پوشش می دهد؛ اما از طرف دیگر موارد بی ارتباط را دربرمی گیرد و همه مصادیق آن مفهوم را نیز پوشش نمی دهد، پس نه جامع است و نه مانع.

سوال ۱۳

در تعریف رنگین کمان به قوس قزح از واژه ناآشنا تر استفاده شده و تعریف واضح نیست.

در تعریف مسجد نیز شرط مانع بودن رعایت نشده است چرا که سایر بناها همچون کلیسا را نیز دربر می گیرد.

سوال ۱۴

در تعریف باید از واژه های آشنا برای شنونده استفاده کنیم تا واضح و قابل فهم باشد و نباید از واژه هایی استفاده نماییم که درک آن ها برای شنونده دشوارترند و یا وی را به اشتباه می اندازند.

سوال ۱۵

از شروط تعریف صحیح این است که دو مفهوم (که یکی در تعریف دیگری می آید) جامع و مانع باشند، و این قضیه با متساوی بودن مصادیق دو مفهوم حاصل می شود.

سوال ۱۶

تعریف مورد «الف» همه شرایط تعریف صحیح را دارد. تعریف مورد «ب» بسیاری دیگر از حالات هیجانی را هم شامل می شود؛ مانند خوشحالی و محبت داشتن. اما سایر شرایط تعریف را دارد پس صرفاً مانع نیست. اشکال مورد «ج» واضح نبودن و دوری بودن تعریف است و اشکال مورد «د» جامع نبودن و دوری بودن تعریف است.

سوال ۱۷

در موارد «ب» و «د» شرط واضح بودن از شرایط تعریف رعایت نشده است.

سوال ۱۸

الف) در این روش ما به ذکر نمونه ها یا تصاویری از مصادیق مفهوم مورد نظر، می پردازیم.

مانند: مرکبات = میوه هایی مثل پرتقال.

ب) تعریف را با مفاهیم عام آغاز می کنیم، سپس به مفاهیم خاص تر می رسیم و به تحلیل مفهوم می پردازیم. مانند: تعریف انسان به حیوانی که دارای قدرت تعقل است.

ج) تعریف باید تمامی مصادیق مفهوم مورد نظر را در بگیرد مانند تعریف مثلث به شکلی سه ضلعی

د) عدم رعایت دقیق علائم سجاوندی و حرکات کلمات باعث پدید آمدن مغالطه نگارشی کلمات

می شود؛ مانند: عفو لازم نیست اعدامش کنید.

سوال ۱۹

الف) جامع نیست زیرا فقط مثلث متساوی الاضلاع را دربرمی گیرد درست آن: شکلی سه ضلعی

ب) دوری است زیرا مفهوم زمان را با استفاده از خودش تعریف کرده ایم.

ج) واضح نیست زیرا از واژه های ناآشنا که برای شنونده قابل فهم نیست، استفاده شده است.

د) مانع نیست زیرا شامل بقیه گیاهان نیز می شود. درست آن: گیاهی چوبی و دیرپا که می روید.

سوال ۲۰

اگر تعریفی جامع باشد ولی مانع نباشد، رابطه اش با مفهوم موردنظر عموم و خصوص مطلق است؛ مانند تعریف مربع به «شکل چهارضلعی».

- اگر تعریفی نه جامع باشد و نه مانع، رابطه اش با مفهوم موردنظر عموم و خصوص من وجه یا تباین است؛ مانند تعریف انسان به حیوان سخنگو.